«6D030100 – Құқықтану» мамандығы бойынша философия докторы (PhD) дәрежесін алуға ұсынылған «Қазақстан Республикасындағы діни сенім бостандығының конституциялық-құқықтық реттелуі» тақырыбындағы Ильясов Қайнар Толкуновичтің диссертациялық жұмысына ғылыми кеңесшінің

ПІКІРІ

Зерттеу тақырыбының өзектілігі. Ар-ождан және діни сенім бостандығы адамның табиғи әрі ажырамас құқықтарының бірі ретінде халықаралық құқықта да, ұлттық конституциялық жүйелерде де ерекше орын алады. Қазіргі кезеңде бұл құқықтың мазмұны тек жеке тұлғаның ішкі дүниетанымдық еркіндігімен шектелмей, мемлекеттің зайырлы сипаты, азаматтық қоғам институттарының дамуы, қоғамдық тұрақтылық және конфессияаралық келісім мәселелерімен тығыз байланыста қарастырылады.

Қазақстан Республикасы тәуелсіздік алғаннан бері діни қатынастарды құқықтық реттеудің өзіндік моделін қалыптастырды. Қазіргі уақытта елімізде әртүрлі конфессиялар мен діни ұйымдардың қызметі жүзеге асырылуда, бұл өз кезегінде діни сенім бостандығын қамтамасыз ету мен қоғамдық қауіпсіздікті сақтау арасындағы тиімді құқықтық тепе-теңдікті қамтамасыз етуді талап етеді.

Соңғы жылдары ақпараттық технологиялардың дамуы, интернет кеңістігінің кеңеюі және діни ақпараттардың цифрлық форматта таралуы діни қатынастарды құқықтық реттеудің жаңа мәселелерін қалыптастырды. Осыған байланысты дәстүрлі құқықтық тәсілдерді қайта қарастыру және оларды қазіргі қоғамдық өзгерістерге бейімдеу қажеттілігі туындап отыр.

Зерттеу тақырыбының өзектілігі Қазақстан Республикасының 2026 жылғы Конституциясының қабылдануымен де байланысты. Жаңа конституциялық шындық жағдайында ар-ождан бостандығының мазмұны, құқықтарды шектеудің шектері, мемлекеттің зайырлы сипаты және азаматтардың діни құқықтарын қорғау мәселелері ғылыми тұрғыдан жаңаша бағалауды қажет етеді.

Осы мән-жайлардың барлығы Ильясов Қайнар Толкуновичтің диссертациялық жұмысының өзектілігін айқындайды.

Негізгі ғылыми нәтижелер.

Диссертациялық зерттеу аясында автор діни сенім бостандығын құқықтық реттеудің теориялық және практикалық мәселелерін кешенді түрде зерделеген. Зерттеу нәтижесінде ар-ождан бостандығының мазмұны мен

құрылымы, оның конституциялық құқықтар жүйесіндегі орны және құқықтық мемлекет жағдайындағы рөлі анықталған.

Жұмыста Қазақстан Республикасының конституциялық заңнамасы, халықаралық құқықтық актілер және құқық қолдану тәжірибесі негізінде діни сенім бостандығын қамтамасыз етудің құқықтық тетіктері талданған. Сонымен қатар жаңа Конституция жағдайында аталған институттың құқықтық мазмұнына ғылыми баға берілген.

Автор діни ұйымдардың құқықтық мәртебесін, олардың мемлекетпен өзара қатынасының ерекшеліктерін, миссионерлік қызметті жүзеге асырудың құқықтық негіздерін және дінтану сараптамасының құқықтық табиғатын жан-жақты зерттеген.

Зерттеу нәтижесінде қолданыстағы заңнаманы жетілдіруге бағытталған ғылыми негізделген ұсыныстар жүйесі қалыптастырылған.

Зерттеу әдістері.

Диссертациялық жұмысты орындау барысында жалпы ғылыми және арнайы құқықтық зерттеу әдістерінің жиынтығы пайдаланылған.

Диалектикалық тәсіл діни сенім бостандығы институтының тарихи дамуын және қазіргі құқықтық жүйедегі орнын айқындауға мүмкіндік берді.

Салыстырмалы-құқықтық әдіс арқылы халықаралық ұйымдардың құжаттары, шетелдік мемлекеттердің тәжірибесі және Қазақстан Республикасының заңнамасы өзара салыстырылып зерттелді.

Тарихи-құқықтық әдіс ар-ождан бостандығын құқықтық қамтамасыз етудің эволюциясын талдау кезінде қолданылды.

Формальды-заңдық әдіс Конституцияның, заңдардың және өзге де нормативтік құқықтық актілердің мазмұнын зерттеу барысында пайдаланылды.

Сонымен бірге жүйелік және құрылымдық талдау әдістері зерттеу пәнін тұтас құқықтық институт ретінде қарастыруға мүмкіндік берді.

Зерттеудің негізгі нәтижелерінің сипаттамасы.

Диссертацияда алынған нәтижелер діни сенім бостандығын құқықтық қамтамасыз ету жүйесін одан әрі жетілдіруге бағытталған ғылыми қорытындыларды қамтиды.

Зерттеу барысында автор ар-ождан бостандығы мен діни сенім бостандығының арақатынасын ашып көрсетіп, олардың құқықтық реттелу ерекшеліктерін анықтаған. Діни құқықтардың мазмұны халықаралық құқықтық стандарттармен өзара байланыста қарастырылып, ұлттық құқық жүйесіндегі орны нақтыланған.

Жұмыста мемлекет пен діни бірлестіктер арасындағы қатынастардың конституциялық негіздері зерттеліп, зайырлылық қағидатының қазіргі

кезеңдегі құқықтық мазмұнына талдау жасалған. Сонымен қатар діни бірлестіктердің құқықтық мәртебесіне, мемлекеттік тіркеу рәсімдеріне және олардың құқықтық салдарына баға берілген.

Автор миссионерлік қызметті құқықтық реттеу мәселелерін қарастырып, осы саладағы құқық қолдану тәжірибесінің жекелеген проблемаларын анықтаған. Діни әдебиеттерді тарату, діни мазмұндағы ақпараттарды орналастыру және цифрлық ортадағы діни қызметті құқықтық реттеу мәселелері де зерттеу нысаны болған.

Диссертацияда дінтану сараптамасының құқықтық табиғатына ерекше назар аударылып, оның құқық қолдану тәжірибесіндегі маңызы айқындалған. Осы бағытта құқықтық рәсімдерді жетілдіруге қатысты ұсыныстар берілген.

Қазақстан жағдайында діни сенім бостандығын құқықтық қамтамасыз етудің әрі қарай дамуын қажет ететін бірқатар бағыттар да анықталған. Атап айтқанда, цифрлық кеңістіктегі діни қызметті құқықтық реттеу, интернет желісіндегі діни ақпараттардың құқықтық режимі, халықаралық құқықтық стандарттарды ұлттық заңнамаға енгізу тетіктері және конституциялық бақылау институтының рөлін күшейту мәселелері ерекше маңызға ие.

Зерттеу нәтижелері заңнаманы жетілдіруде, мемлекеттік органдардың қызметінде және құқық қолдану тәжірибесінде пайдалануға болатын нақты ғылыми ұсыныстарды қамтиды.

Алынған нәтижелердің жаңашылдығы мен маңыздылығын негіздеу.

Диссертациялық зерттеудің ғылыми жаңалығы діни сенім бостандығын конституциялық құқықтың дербес институты ретінде жаңа ғылыми тұрғыдан қарастыруымен айқындалады. Автор жүргізген зерттеу қазіргі кезеңдегі құқықтық, әлеуметтік және саяси өзгерістер жағдайында діни құқықтарды іске асырудың ерекшеліктерін кешенді бағалауға мүмкіндік береді.

Біріншіден, диссертацияда діни сенім бостандығының конституциялық-құқықтық мазмұны жүйелі түрде зерттеліп, оның құқықтық мемлекет пен азаматтық қоғам жағдайындағы орны нақтыланған. Автор ар-ождан бостандығының мәнін тек субъективтік құқық ретінде ғана емес, адамның жеке дербестігін қамтамасыз ететін конституциялық құндылық ретінде қарастырады.

Екіншіден, зерттеу барысында Қазақстан Республикасындағы діни қатынастарды құқықтық реттеудің қалыптасуы мен даму кезеңдеріне талдау жасалып, олардың қазіргі құқықтық жүйеге әсері айқындалған. Бұл ұлттық құқықтық тәжірибені тарихи сабақтастық тұрғысынан бағалауға мүмкіндік береді.

Үшіншіден, халықаралық құқықтық стандарттарды зерттеу негізінде діни сенім бостандығын қамтамасыз етудің негізгі қағидаттары жүйеленген.

Автор халықаралық құқық нормалары мен ұлттық құқықтық реттеу арасындағы өзара байланысты анықтап, оларды үйлестірудің құқықтық тетіктерін ұсынған.

Төртіншіден, мемлекеттік-конфессиялық қатынастар саласындағы өзекті мәселелерге құқықтық талдау жүргізіліп, діни бірлестіктердің құқықтық мәртебесін жетілдіруге бағытталған ұсыныстар әзірленген. Сонымен қатар миссионерлік қызметті құқықтық реттеу және дінтану сараптамасын жүргізу саласындағы жекелеген құқықтық олқылықтар көрсетілген.

Бесіншіден, зерттеуде цифрлық технологиялардың дамуы жағдайында діни құқықтарды іске асырудың жаңа нысандары қарастырылған. Интернет кеңістігіндегі діни ақпараттардың айналымы, әлеуметтік желілердегі діни коммуникациялар және ақпараттық қауіпсіздік мәселелері құқықтық бағалаудың дербес объектісі ретінде қарастырылған.

Алтыншыдан, автор құқықтарды шектеудің конституциялық өлшемдерін жүйелей отырып, азаматтардың діни құқықтарын қорғау мен қоғамдық қауіпсіздікті қамтамасыз ету арасындағы тепе-теңдікті сақтаудың ғылыми негізделген тәсілдерін ұсынған.

Зерттеу барысында алынған нәтижелер тек теориялық тұрғыдан ғана емес, сонымен қатар құқық қолдану практикасы үшін де маңызды болып табылады. Ұсынылған қорытындылар мен ұсыныстар заңнаманы жетілдіруде, мемлекеттік органдардың құқық қолдану қызметінде және конституциялық бақылау практикасын дамытуда қолданылуы мүмкін.

Осылайша, диссертациялық зерттеуде қол жеткізілген ғылыми нәтижелердің жаңалығы мен маңыздылығы олардың ғылыми негізділігімен, тәжірибелік бағыттылығымен және қазіргі құқықтық дамудың қажеттіліктеріне сәйкестігімен айқындалады.

Зерттеудің теориялық және практикалық маңыздылығы.

Диссертациялық жұмыстың теориялық маңыздылығы оның конституциялық құқық ғылымындағы діни сенім бостандығы институтын кешенді зерттеуге бағытталуымен анықталады. Автор жүргізген талдау нәтижесінде ар-ождан және діни сенім бостандығының құқықтық табиғаты туралы ғылыми түсініктер тереңдетіліп, аталған институттың конституциялық құқық жүйесіндегі орны нақтыланған.

Зерттеу барысында ұсынылған ғылыми тұжырымдар адамның негізгі құқықтары мен бостандықтарын қамтамасыз ету мәселелерін одан әрі зерделеуге, мемлекеттік-конфессиялық қатынастардың құқықтық негіздерін дамытуға және конституциялық құқық теориясын толықтыруға мүмкіндік береді. Сонымен қатар жұмыста жасалған қорытындылар халықаралық құқық

пен ұлттық құқықтың өзара ықпалдастығын зерттеу үшін де маңызды ғылыми негіз болып табылады.

Практикалық тұрғыдан диссертация нәтижелері құқық шығармашылық қызметте, құқық қолдану тәжірибесінде және мемлекеттік органдардың қызметінде пайдаланылуы мүмкін. Автор ұсынған ұсыныстар діни қызмет және діни бірлестіктер туралы заңнаманы жетілдіру барысында, сондай-ақ мемлекеттік-конфессиялық қатынастарды реттеу саласында қолдануға жарамды.

Зерттеу материалдары жоғары оқу орындарында конституциялық құқық, адам құқықтары, халықаралық құқық және дінтану пәндерін оқыту кезінде, магистранттар мен докторанттардың ғылыми-зерттеу жұмыстарында пайдаланылуы мүмкін. Сонымен қатар жұмыстың нәтижелері құқық қорғау органдары мен мемлекеттік қызметшілердің біліктілігін арттыру бағдарламалары үшін де қызығушылық тудырады.

Диссертацияда негізделген ұсыныстар азаматтардың діни құқықтарын қорғаудың құқықтық тетіктерін жетілдіруге, құқық қолдану тәжірибесін біріздендіруге және конституциялық бақылау институтының тиімділігін арттыруға бағытталған.

Жалпы баға.

Ильясов Қайнар Толкуновичтің диссертациялық жұмысы мазмұны жағынан өзекті, құрылымы жағынан жүйелі және ғылыми деңгейі жоғары зерттеу болып табылады. Жұмыста зерттеу тақырыбына қатысты отандық және шетелдік ғылыми әдебиеттер, халықаралық құқықтық құжаттар, ұлттық заңнама және құқық қолдану практикасы кең көлемде пайдаланылған.

Автор зерттеу мақсаты мен міндеттеріне толық қол жеткізген. Диссертацияда қойылған ғылыми мәселелер жан-жақты қарастырылып, олардың шешіміне бағытталған негізделген ғылыми тұжырымдар ұсынылған. Жұмыстың құрылымы логикалық тұрғыдан бірізді, бөлімдер арасындағы өзара байланыс сақталған.

Зерттеу нәтижелері ғылыми жаңалыққа ие, ал қорытындылар мен ұсыныстар жеткілікті деңгейде дәлелденген. Автордың ғылыми пайымдаулары оның зерттеу мәселелерін дербес талдай алатындығын және ғылыми міндеттерді өз бетінше шешуге қабілетті екендігін көрсетеді.

Диссертацияның ғылыми аппараты талаптарға сәйкес рәсімделген, пайдаланылған дереккөздер ауқымы кең және зерттеу тақырыбын толық ашуға мүмкіндік береді.

Қорытынды.

Жүргізілген зерттеудің нәтижелерін, ғылыми жаңалығын, теориялық және практикалық маңыздылығын ескере отырып, Ильясов Қайнар

құрылымы, оның конституциялық құқықтар жүйесіндегі орны және құқықтық мемлекет жағдайындағы рөлі анықталған.

Жұмыста Қазақстан Республикасының конституциялық заңнамасы, халықаралық құқықтық актілер және құқық қолдану тәжірибесі негізінде діни сенім бостандығын қамтамасыз етудің құқықтық тетіктері талданған. Сонымен қатар жаңа Конституция жағдайында аталған институттың құқықтық мазмұнына ғылыми баға берілген.

Автор діни ұйымдардың құқықтық мәртебесін, олардың мемлекетпен өзара қатынасының ерекшеліктерін, миссионерлік қызметті жүзеге асырудың құқықтық негіздерін және дінтану сараптамасының құқықтық табиғатын жан-жақты зерттеген.

Зерттеу нәтижесінде қолданыстағы заңнаманы жетілдіруге бағытталған ғылыми негізделген ұсыныстар жүйесі қалыптастырылған.

Зерттеу әдістері.

Диссертациялық жұмысты орындау барысында жалпы ғылыми және арнайы құқықтық зерттеу әдістерінің жиынтығы пайдаланылған.

Диалектикалық тәсіл діни сенім бостандығы институтының тарихи дамуын және қазіргі құқықтық жүйедегі орнын айқындауға мүмкіндік берді.

Салыстырмалы-құқықтық әдіс арқылы халықаралық ұйымдардың құжаттары, шетелдік мемлекеттердің тәжірибесі және Қазақстан Республикасының заңнамасы өзара салыстырылып зерттелді.

Тарихи-құқықтық әдіс ар-ождан бостандығын құқықтық қамтамасыз етудің эволюциясын талдау кезінде қолданылды.

Формальды-заңдық әдіс Конституцияның, заңдардың және өзге де нормативтік құқықтық актілердің мазмұнын зерттеу барысында пайдаланылды.

Сонымен бірге жүйелік және құрылымдық талдау әдістері зерттеу пәнін тұтас құқықтық институт ретінде қарастыруға мүмкіндік берді.

Зерттеудің негізгі нәтижелерінің сипаттамасы.

Диссертацияда алынған нәтижелер діни сенім бостандығын құқықтық қамтамасыз ету жүйесін одан әрі жетілдіруге бағытталған ғылыми қорытындыларды қамтиды.

Зерттеу барысында автор ар-ождан бостандығы мен діни сенім бостандығының арақатынасын ашып көрсетіп, олардың құқықтық реттелу ерекшеліктерін анықтаған. Діни құқықтардың мазмұны халықаралық құқықтық стандарттармен өзара байланыста қарастырылып, ұлттық құқық жүйесіндегі орны нақтыланған.

Жұмыста мемлекет пен діни бірлестіктер арасындағы қатынастардың конституциялық негіздері зерттеліп, зайырлылық қағидатының қазіргі

кезеңдегі құқықтық мазмұнына талдау жасалған. Сонымен қатар діни бірлестіктердің құқықтық мәртебесіне, мемлекеттік тіркеу рәсімдеріне және олардың құқықтық салдарына баға берілген.

Автор миссионерлік қызметті құқықтық реттеу мәселелерін қарастырып, осы саладағы құқық қолдану тәжірибесінің жекелеген проблемаларын анықтаған. Діни әдебиеттерді тарату, діни мазмұндағы ақпараттарды орналастыру және цифрлық ортадағы діни қызметті құқықтық реттеу мәселелері де зерттеу нысаны болған.

Диссертацияда дінтану сараптамасының құқықтық табиғатына ерекше назар аударылып, оның құқық қолдану тәжірибесіндегі маңызы айқындалған. Осы бағытта құқықтық рәсімдерді жетілдіруге қатысты ұсыныстар берілген.

Қазақстан жағдайында діни сенім бостандығын құқықтық қамтамасыз етудің әрі қарай дамуын қажет ететін бірқатар бағыттар да анықталған. Атап айтқанда, цифрлық кеңістіктегі діни қызметті құқықтық реттеу, интернет желісіндегі діни ақпараттардың құқықтық режимі, халықаралық құқықтық стандарттарды ұлттық заңнамаға енгізу тетіктері және конституциялық бақылау институтының рөлін күшейту мәселелері ерекше маңызға ие.

Зерттеу нәтижелері заңнаманы жетілдіруде, мемлекеттік органдардың қызметінде және құқық қолдану тәжірибесінде пайдалануға болатын нақты ғылыми ұсыныстарды қамтиды.

Алынған нәтижелердің жаңашылдығы мен маңыздылығын негіздеу.

Диссертациялық зерттеудің ғылыми жаңалығы діни сенім бостандығын конституциялық құқықтың дербес институты ретінде жаңа ғылыми тұрғыдан қарастыруымен айқындалады. Автор жүргізген зерттеу қазіргі кезеңдегі құқықтық, әлеуметтік және саяси өзгерістер жағдайында діни құқықтарды іске асырудың ерекшеліктерін кешенді бағалауға мүмкіндік береді.

Біріншіден, диссертацияда діни сенім бостандығының конституциялық-құқықтық мазмұны жүйелі түрде зерттеліп, оның құқықтық мемлекет пен азаматтық қоғам жағдайындағы орны нақтыланған. Автор ар-ождан бостандығының мәнін тек субъективтік құқық ретінде ғана емес, адамның жеке дербестігін қамтамасыз ететін конституциялық құндылық ретінде қарастырады.

Екіншіден, зерттеу барысында Қазақстан Республикасындағы діни қатынастарды құқықтық реттеудің қалыптасуы мен даму кезеңдеріне талдау жасалып, олардың қазіргі құқықтық жүйеге әсері айқындалған. Бұл ұлттық құқықтық тәжірибені тарихи сабақтастық тұрғысынан бағалауға мүмкіндік береді.

Үшіншіден, халықаралық құқықтық стандарттарды зерттеу негізінде діни сенім бостандығын қамтамасыз етудің негізгі қағидаттары жүйеленген.

Автор халықаралық құқық нормалары мен ұлттық құқықтық реттеу арасындағы өзара байланысты анықтап, оларды үйлестірудің құқықтық тетіктерін ұсынған.

Төртіншіден, мемлекеттік-конфессиялық қатынастар саласындағы өзекті мәселелерге құқықтық талдау жүргізіліп, діни бірлестіктердің құқықтық мәртебесін жетілдіруге бағытталған ұсыныстар әзірленген. Сонымен қатар миссионерлік қызметті құқықтық реттеу және дінтану сараптамасын жүргізу саласындағы жекелеген құқықтық олқылықтар көрсетілген.

Бесіншіден, зерттеуде цифрлық технологиялардың дамуы жағдайында діни құқықтарды іске асырудың жаңа нысандары қарастырылған. Интернет кеңістігіндегі діни ақпараттардың айналымы, әлеуметтік желілердегі діни коммуникациялар және ақпараттық қауіпсіздік мәселелері құқықтық бағалаудың дербес объектісі ретінде қарастырылған.

Алтыншыдан, автор құқықтарды шектеудің конституциялық өлшемдерін жүйелей отырып, азаматтардың діни құқықтарын қорғау мен қоғамдық қауіпсіздікті қамтамасыз ету арасындағы тепе-теңдікті сақтаудың ғылыми негізделген тәсілдерін ұсынған.

Зерттеу барысында алынған нәтижелер тек теориялық тұрғыдан ғана емес, сонымен қатар құқық қолдану практикасы үшін де маңызды болып табылады. Ұсынылған қорытындылар мен ұсыныстар заңнаманы жетілдіруде, мемлекеттік органдардың құқық қолдану қызметінде және конституциялық бақылау практикасын дамытуда қолданылуы мүмкін.

Осылайша, диссертациялық зерттеуде қол жеткізілген ғылыми нәтижелердің жаңалығы мен маңыздылығы олардың ғылыми негізділігімен, тәжірибелік бағыттылығымен және қазіргі құқықтық дамудың қажеттіліктеріне сәйкестігімен айқындалады.

Зерттеудің теориялық және практикалық маңыздылығы.

Диссертациялық жұмыстың теориялық маңыздылығы оның конституциялық құқық ғылымындағы діни сенім бостандығы институтын кешенді зерттеуге бағытталуымен анықталады. Автор жүргізген талдау нәтижесінде ар-ождан және діни сенім бостандығының құқықтық табиғаты туралы ғылыми түсініктер тереңдетіліп, аталған институттың конституциялық құқық жүйесіндегі орны нақтыланған.

Зерттеу барысында ұсынылған ғылыми тұжырымдар адамның негізгі құқықтары мен бостандықтарын қамтамасыз ету мәселелерін одан әрі зерделеуге, мемлекеттік-конфессиялық қатынастардың құқықтық негіздерін дамытуға және конституциялық құқық теориясын толықтыруға мүмкіндік береді. Сонымен қатар жұмыста жасалған қорытындылар халықаралық құқық

пен ұлттық құқықтың өзара ықпалдастығын зерттеу үшін де маңызды ғылыми негіз болып табылады.

Практикалық тұрғыдан диссертация нәтижелері құқық шығармашылық қызметте, құқық қолдану тәжірибесінде және мемлекеттік органдардың қызметінде пайдаланылуы мүмкін. Автор ұсынған ұсыныстар діни қызмет және діни бірлестіктер туралы заңнаманы жетілдіру барысында, сондай-ақ мемлекеттік-конфессиялық қатынастарды реттеу саласында қолдануға жарамды.

Зерттеу материалдары жоғары оқу орындарында конституциялық құқық, адам құқықтары, халықаралық құқық және дінтану пәндерін оқыту кезінде, магистранттар мен докоранттардың ғылыми-зерттеу жұмыстарында пайдаланылуы мүмкін. Сонымен қатар жұмыстың нәтижелері құқық қорғау органдары мен мемлекеттік қызметшілердің біліктілігін арттыру бағдарламалары үшін де қызығушылық тудырады.

Диссертацияда негізделген ұсыныстар азаматтардың діни құқықтарын қорғаудың құқықтық тетіктерін жетілдіруге, құқық қолдану тәжірибесін біріздендіруге және конституциялық бақылау институтының тиімділігін арттыруға бағытталған.

Жалпы баға.

Ильясов Қайнар Толкуновичтің диссертациялық жұмысы мазмұны жағынан өзекті, құрылымы жағынан жүйелі және ғылыми деңгейі жоғары зерттеу болып табылады. Жұмыста зерттеу тақырыбына қатысты отандық және шетелдік ғылыми әдебиеттер, халықаралық құқықтық құжаттар, ұлттық заңнама және құқық қолдану практикасы кең көлемде пайдаланылған.

Автор зерттеу мақсаты мен міндеттеріне толық қол жеткізген. Диссертацияда қойылған ғылыми мәселелер жан-жақты қарастырылып, олардың шешіміне бағытталған негізделген ғылыми тұжырымдар ұсынылған. Жұмыстың құрылымы логикалық тұрғыдан бірізді, бөлімдер арасындағы өзара байланыс сақталған.

Зерттеу нәтижелері ғылыми жаңалыққа ие, ал қорытындылар мен ұсыныстар жеткілікті деңгейде дәлелденген. Автордың ғылыми пайымдаулары оның зерттеу мәселелерін дербес талдай алатындығын және ғылыми міндеттерді өз бетінше шешуге қабілетті екендігін көрсетеді.

Диссертацияның ғылыми аппараты талаптарға сәйкес рәсімделген, пайдаланылған дереккөздер ауқымы кең және зерттеу тақырыбын толық ашуға мүмкіндік береді.

Қорытынды.

Жүргізілген зерттеудің нәтижелерін, ғылыми жаңалығын, теориялық және практикалық маңыздылығын ескере отырып, Ильясов Қайнар

Толкуновичтің «Қазақстан Республикасындағы діни сенім бостандығының конституциялық-құқықтық реттелуі» тақырыбындағы диссертациялық жұмысы аяқталған әрі дербес орындалған ғылыми еңбек болып табылады.

Диссертация Қазақстан Республикасы Ғылым және жоғары білім министрлігі Ғылым және жоғары білім саласында сапаны қамтамасыз ету комитетінің философия докторы (PhD) дәрежесін беру жөніндегі талаптарына сәйкес келеді.

Осыған байланысты Ильясов Қайнар Толкуновичке «6D030100 – Құқықтану» мамандығы бойынша философия докторы (PhD) дәрежесін беру мүмкін деп есептеймін, ал диссертациялық жұмыс белгіленген тәртіппен көпшілік алдында қорғауға ұсынылады.

Ғылыми кеңесші:
Академик Е.А. Бөкетов атындағы
ҚарҰЗУ Азаматтық және
еңбек құқығы кафедрасының профессоры,
PhD, қауымдастырылған профессор **Д.К.Рустембекова**

РАСТАЙМЫН
Ғалым хатшы
Н.Е. Тутинова
20 26 ж. «27» тамыз